

Eestikeelsetes ajalehtedes 1917 ilmunud Rostovi eestlase Karl Soloni üleskutsese korraldada üleriigiline eesti asunduste kongress. Karl Solon. Livoonia kongress (1917). Samara asunik G. Watson: tema vastus Soloni ettepanekule. Digiteeris A. Aule, kirjaviis muutmata.

Postimees (nr. 154), 12. juuli 1917, lk. 3

Petrogradi ajaleht Vabadus (nr. 29), 25. juuli 1917, lk. 2

Üleriiklise asunduste kongressi kokkukutsujaile.

Mai-kuul Liwonias Kubani maal ära peetud Lõuna-Wenemaa, Kaukasia Krimmi Eesti asunduste kongressil tehti muu seas otsuseks: võimalikult ruttu üleüldist Eesti asunduste kongressi kokku kutsuda (Petrogradis ehk kodumaal). Nüüd on seda väga tarvilikku mõtet ka mitmed põhjapoolsete asunduste esitajad awalikult puudutanud, ja nagu näha, võib lootust awaldada, et eelseiswal sügisel see ammu igatsetud asunikude soow saab täide wiidud. Liwoonia kongressil seletasin ma (ja minu mõtted ei leidnud wastaseid), et asja peab tingimata nõnda korraldama, et *üleriikline asunduste kongress* oleks ühtlasi ka

esimene üleüldine Eesti kongress,

see tähendab, et wiimasest wõtaksid osa pääle asunduste ka kodumaa esitajad. Teisiti ei wõi see ka olla. Kongressil ei sa muidugi puuduma ühised Eesti, see on ka kodumaa kohta käiwad küsimused ja sellepärast on tarwilik kodumaa esitus. Asundustes räägitakse alati sidemest kodumaaga. Esimese kõige parema sideme loote teie just sellega, kui kawatsetawa kongressi tõesti üleüldiseks teete. Kodumaa saadab kongressile muidugi omad tublimad tegelased ja selwiisil saaks kongr. mitmeti wiljakam. Pääleselle algaks asunduste organisatsioon oma noort, aga rasket tegewust kodumaaga otsekohehes kokkukõlas ja see oleks praegusel keerulisel ajal väga tähtis. Kui palju esitajaid kodumaa omalt poolt saadab ja missuguse korralduse järele ta omad saadikud walib, see küsimus jäägu kodumaalaste enese hooleks; soowitaw oleks ainult, et ta aga laialdaselt ja igakülgselt esitatud oleks. Niisugune üleüldine Eesti kongress jaguneks kahte osasse: 1) kogu Eesti küsimused (siin oleks hääleõigus kõigil saadikutel, selle alla käiks ka asunduste ja kodumaa wahekord); 2) asunduste eriküsimused, (siin oleks otsustaw hääleõigus ainult asunikudel, kuna kodumaa esitajail oleks ainult nõuandew õigus).

Kongressi koha asjus peaks weel kõigiti järeelkaaluma, kus ta kõige parem oleks: kas Peterburis ehk suuremas kodumaa linnas: Tartus ehk Tallinnas. Isiklikult soowitaks ma selleks kodumaad silmas pidades, et kongressil saawad mitmed saadikud olema, kes wõõrsil sündinud ja üleskaswanud ja kes kodumaad ainult ajalehtede kaudu tunnewad; ligem kodumaaga tutwustamine oleks neile väga tarwilik. See võimalus saab olema, kui kongress Eestis kokku tuleb. Kaugelt sõitnud asunikud tutwustaksid endid kodumaa seltskonna eluga, näeks Eesti algupärast kunsti; ma usun, et meie näiteseltskonnad, orkestrid ja laulukoorid esinewad niisugusel korral kõige paremate Eesti

paladega. Kui suurt kasu see tooks meie rahwa asjus, sellest ei maksa küll pikemalt rääkida. Täiswenewerd Petrograd ei paku Eesti seltskonna elus suu-remat, kuna Eesti kunsti küsimus siin täielikult ära jääb. Mis reisimisesse puutub, siis on see ükskõik, kuhu sõitu kaugematest asundustest: Samarast, Kaukasist, Krimmist, Siberist jne. kas kodumaale wõi Peterburisse.

Korraldage üleüldist Eesti kongressi! Ühendagem kõiki eestlasi! Ühendus on jõud, jõus on meie rahwa tulewik.

Karl Solon,
Rostowi D. ä. asunik.

3. juulil 1917.

P.S. Palun ka teisi ajalehti nendele ridadele ruumi anda.

Petrogradi ajaleht Vabadus (nr. 43), 10. august 1917, lk. 2

Üleriiklise Eesti asunduste kongressi otsus.

Hra K. Soloni kirjaga ühinedes („Wabadus No. 29) teatan omalt poolt järgmist: Praeguseid wiletsaid reisiolusi silmas pidades oleks kõige soowitawam kongressi asukohaks Moskwa, kuhu kõigil saadikutel kergem oleks pääseda.

Waimliselt oleks aga kõige soowitawam asukoht kodumaa — ja nimelt Tartu.

Seda waimlist ja kulturlist wara, mis iga Siberi taigas, Samara ja Kaukasia legendikul üleskaswanud asunik enesega kodumaalt kaasa tooks, ei maksa siin kirjeldama hakata. Kordan weel: Kui meil ainult asunikkude kongressi kokku tahetakse kutsuda, ilma kodumaa esituseta, siis olgu asukohaks Moskwa. Tahetakse aga Ühist Eesti kongressi luua, mida hra Solon soowitab ja millele ka mina kaasa tunnen, kust ka kodumaa asemikud osa wõtma saawad, siis ei peaks selleks mingil tingimisel Peterburi walitama, mis meie hingele wõõras ja kus meie keha kinnitustki ei saa, waid selleks peab olema meie kõikide kodu- ehk isaisade maa, meie armas waba Eesti.

Oleks wäga soowitaw, kui kõik asunikud selles asjas oma arwamist awaldaksid.

G. Watson, Samaras.

P. S. Palun ka teisi ajalehti ära trükkida!